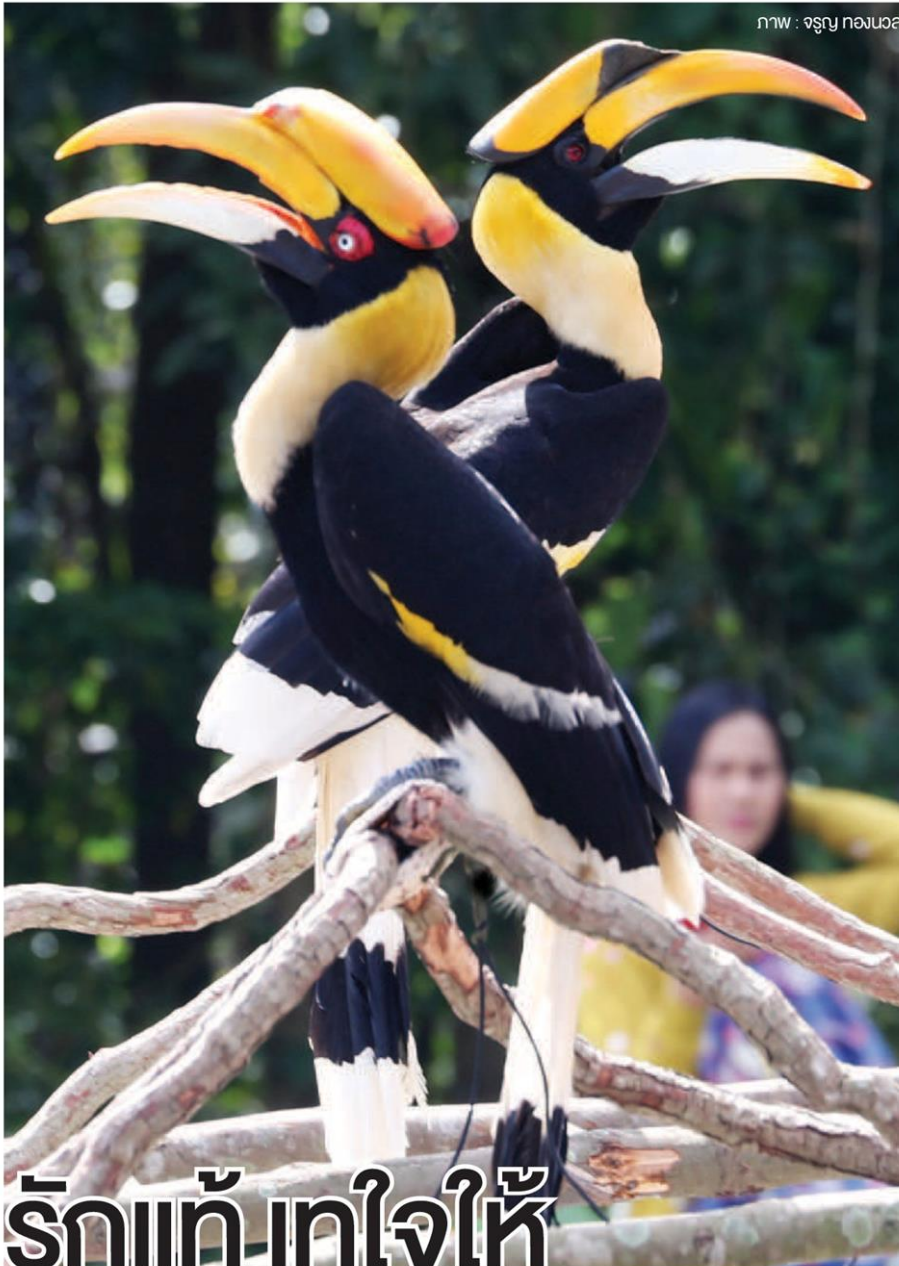

รักแท้ เทใจให้
นกเงือก
กรุงเทพวันอาทิตย์ > 1

ดร.พิลา พูลสวัสดิ์

ภาพ : จรุง กอนวลา

รักแท้ เทใจให้ นกเงือก

“ ราวดูแลนกเงือกเพื่อคนไทย 60 กว่าล้านคน และ คนไทยทุกคน ก็ต้องสำนึกด้วยว่าเรามี “หน้าที่” ไม่ใช่เอาแต่สิทธิ แต่ละเลยหน้าที่ เราใช้ทรัพยากรไปเท่าไร คิดบ้างมีว่าจะตอบแทน...เป็นเรื่องสำคัญมาก ในฐานะที่เป็นคนไทยเราจะรักษาทรัพยากรหรือมรดกธรรมชาติให้อยู่คู่ประเทศไทย และอยู่คู่โลกอย่างไร ผাগไว้ว่าขอให้ทำอะไรจริงจัง...”

คำกล่าววิถงานจาก ศาสตราจารย์เกียรติคุณ ดร.พิลา พูลสวัสดิ์ ในงานวันรักนกเงือก เมื่อสัปดาห์ที่ผ่านมา ณ บริเวณสวนนกเงือก คณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล

วันรักนกเงือก กำหนดให้เป็นวันที่ 13 กุมภาพันธ์ เริ่มมาตั้งแต่ปี พ.ศ.2544 ก่อนถึงวันแห่งความรักหนึ่งวัน ก็เพื่อชวนให้คนไทยหันใจรักนกเงือกอย่างหมดใจ โดยงาน “วันรักนกเงือก” จัดเป็นประจำทุกปี จากกลุ่มคนที่หันใจรักนกเงือกมาตลอดหลายสิบปี มีอาทิ “มารดาแห่งนกเงือก” ดร.พิลา พูลสวัสดิ์, มูลนิธิศึกษาวิจัยนกเงือก, ผลิตภัณ์เครื่องแต่งกาย ฮอนบิลล์ อินเตอร์เนชั่นแนล

(Hornbill International) ซึ่งปีนี้มอบหมายให้ เป้ สีน้า (อรรณพ ศรีสีจจา) นักดนตรีและศิลปินที่วาดภาพนกเงือก เพื่อนำไปผลิตเป็นเสื้อที่เซตแบรนด์ Hornbill จำหน่ายหารายได้สมทบทุนมูลนิธิศึกษาวิจัยนกเงือก, ภาคเอกชนและองค์กรต่างๆ ที่เมื่อเทใจให้นกเงือกแล้วก็หลงรักอย่างถอนตัวไม่ขึ้น

กรุงเทพธุรกิจ

Krungthep Turakij
Circulation: 200,000
Ad Rate: 2,400

Section: วันอาทิตย์/หน้าแรก
วันที่: อาทิตย์ 24 กุมภาพันธ์ 2562
ปีที่: - **ฉบับที่:** 1177
Col.Inch: 203.82 **Ad Value:** 489,168
คอลัมน์: เรื่องจากปก: รักแท้ เทใจให้นักเงือก

หน้า: 1 (ล่าง)
PRValue (x3): 1,467,504 **ศิลปิน:** สีสี่

เวทีเสวนาวันรักนกเงือก (จากซ้าย) พิธีกร, พิมพ์ใจ ดวงเนตร, ดร.พิไล พูลสวัสดิ์, ดร.วิจักขณ์ อิมโอม, นิสรา เมธีสุกุล, ชยพล ศรศิลป์

รักนกเงือกทำจากถังไม้โอ๊ค

รักนกเงือกทำจากไม้ที่ซีกส์เซนส์ ยาวน้อย

ภาพต้นแบบ ผลงาน เป็ สีสี่

ปีนี้ เวทีเสวนาวันรักนกเงือกในคอนเซ็ปต์ **ปันรัก...ให้นักเงือก** จึงประกอบด้วยคนรักนกเงือกหลากหลายสาขาอาชีพ มาให้ข้อมูลและบอกเล่าประสบการณ์ของมนุษย์ที่มี “รักแท้” ต่อนกเงือก

ดร.พิไล พูลสวัสดิ์ กล่าวเปิดเวทีเสวนาว่า “นกเงือกมีอยู่ในทวีปแอฟริกากับเอเชียตะวันออกเฉียงใต้, เอเชียใต้ และอยู่สูงขึ้นไปอีกถึงเนปาล, ภูฏาน, ไนจีนีที่กว้างสินกเงือกไม่ได้มีทั่วโลก จากงานวิจัยที่เราทำอย่างต่อเนื่องยาวนาน 40 ปี เราได้รวบรวมแบ่งปันข้อมูลที่เราเริ่มกับบางประเทศที่เขาอยากจะทำวิจัยเรื่องนกเงือก เช่นตอนที่ที่ซาราวัค ประเทศมาเลเซีย เราไปเป็นที่เลี้ยงตั้งโครงการวิจัยนกเงือกให้เขา ที่นั่นเขามีสมญานามว่า Land of Hornbill เห็นสัญลักษณ์รูปนกเงือกตั้งแต่ที่สนามบินเลย ถ้าเขาบอกว่าเป็น Land ประเทศไทยก็เป็น Empire เลย เราไม่โม้หรอกเพราะนี่คือเรื่องจริง ประเทศไทยมีนกเงือก 13 ชนิด”

อาจารย์เล่าว่าเพิ่งกลับจากซาราวัค และพบว่าฤดูทำรังของนกเงือกที่โน้นพ้องกับฤดูการที่โรงเรียนป่าออกพอดี การเดินศึกษาห่านกเงือกจึงเป็นการตามหาทุเรียนไปด้วย “เราไม่อยากให้นักเงือกสูญหายไปจากป่า ไม่ว่าที่บ้านเราหรือที่ไหนทั้งสิ้น เราจึงอยากเผยแพร่ข้อมูลที่เรามีให้ที่อื่นด้วย”

ผศ.ดร.วิจักขณ์ อิมโอม

กรุงเทพธุรกิจ

Krungthep Turakij
Circulation: 200,000
Ad Rate: 2,400

Section: วันอาทิตย์/หน้าแรก
วันที่: อาทิตย์ 24 กุมภาพันธ์ 2562
ปีที่: - **ฉบับที่:** 1177
Col.Inch: 203.82 **Ad Value:** 489,168
คอลัมน์: เรื่องจากปก: รักแท้ เทใจให้นักเงือก

หน้า: 1 (ล่าง)

PRValue (x3): 1,467,504

คลิป: สีสี่

เลขานุการมูลนิธิศึกษาวิจัยนกเงือก อีกหนึ่งผู้ป็นใจรักนกเงือก ให้ข้อมูลว่า “หลังการศึกษาวิชาลัยนกเงือกมาหลายปี เราพบว่า **ชุมชนอนุรักษ์นกเงือกเทือกเขาบูโด** (ในพื้นที่อุทยานแห่งชาติบูโด-สุไหงปาดี นราธิวาส บัตตานี และยะลา) ที่เริ่มเมื่อปี 2537 ตอนนี้เป็นโมเดลต้นแบบที่แสดงว่าชุมชนขาดแคลนทรัพยากรของเขาได้ โดยพรานล่านกเงือกได้หยุดการล่าและหันมาเฝ้าระวัง

ดูแลอนุรักษ์นกเงือกเพื่อให้คงอยู่ในป่าธรรมชาติ จากโมเดลนี้ทำให้ชุมชนอื่นๆ นำมาเป็นตัวอย่าง เช่น ที่เกาะยาวน้อย และที่ราชบุรี รวมถึงพื้นที่อื่นๆ ซึ่งเราจะให้ข้อมูลและส่งเสริมให้ชุมชนมีส่วนร่วม เราให้งานวิชาการแต่ชุมชนเป็นผู้ที่ดำเนินการด้วยตัวเอง”

ความรักที่มนุษย์มีต่อนกเงือก ขยายผลสู่ **โครงการอุปการะครอบครัวนกเงือก** เพื่อให้คนเมืองมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์นกเงือก สามารถดูแลนกเงือกและป่าอย่างยั่งยืน และส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ จากความสำเร็จของชุมชนต้นแบบบูโด ขยายผลไปสู่ **ชุมชนอนุรักษ์นกเงือกเกาะยาวน้อย อ.เกาะยาว จ.พังงา** ซึ่งปีนี้ **พิมพ์ใจดวงเนตร** ผู้จัดการการพัฒนาอย่างยั่งยืนจาก **ซิกส์เซนส์ยาวน้อย รีสอร์ท** มาบอกเล่าเรื่อง “โพรงนกเงือก” ในบริเวณรีสอร์ท

“เกาะยาวน้อยมีนกเงือกเยอะ ตอนแรกเราก็ไม่มีความรู้เรื่องนกเงือก ชาวบ้านบางส่วนก็ไม่เข้าใจก็มีการล่านกเงือก ฆ่าแม่แล้วเอาลูกไปขาย แต่ต่อมาเมื่อเราศึกษาเรื่องนกเงือกมากขึ้นเราก็รู้จักธรรมชาติของเขา เช่น เขาต้องการกรงแบบไหน และเมื่อเรามีศักยภาพที่จะสนับสนุนเราก็ทำเลย ตอนนี้นำเข้าปีที่ 3 แล้วที่เราจับชุมชนช่วยกันอนุรักษ์นกเงือก โดยทำงานกับชาวบ้าน เด็กนักเรียน และนักท่องเที่ยว ซึ่งแตกต่างกันไปเรามีจิตอนุรักษ์ที่เข้มแข็งอยู่แล้ว เมื่อเราประสานงานกับนักวิจัยทำข้อมูลปีแรกสำรวจสภาพพื้นที่และประชากรนก พอปีต่อไปเริ่มทำโพรงเทียม จากปัญหาที่พบคือมีนกอยู่แต่ไม่ค่อยมีโพรงธรรมชาติ ต้นไม้ใหญ่หายาก บ้างก็ถูกตัด เราก็ทำโพรงเทียมจากวัสดุไม้เนื้อแข็ง ผสมกับข้อมูลของมูลนิธิว่าโพรงต้องใช้ขนาดนั้นๆ ต้องทึบเท่านั้น สูงกว้างเท่านั้น พอเราได้โพรงมาก็นำไปติดตั้งตอนเช้า 9 โมง พอบ่าย 2 นกบินเข้ามาดูแต่ยังไม่เปิดโพรง พอวันต่อๆ ไปนกก็เข้ามาดู ตอนนี้มี 6 โพรงแล้วที่นกมาทำรัง ออกไข่ เลี้ยงลูก”

ผู้บริหารรีสอร์ทบอกว่า โชคดีที่เกาะยาวน้อยมีป่าธรรมชาติที่เป็นพืชอาหารของนกเงือก เช่น ต้นแต้วร้าง หมากเขี้ยว หมากแดง ต้นไทร ฯลฯ ปัจจุบันชุมชนมีส่วนร่วม

สำคัญในการอนุรักษ์นกเงือก เด็กๆ ช่วยกันปลูกต้นไม้ไว้ และนักท่องเที่ยวก็ได้ชื่นชมวิ่งไปดูท้องฟ้าเมื่อได้ยินเสียงร้อง แก๊กๆๆ

จากโพรงไม้ทรงสี่เหลี่ยมสูง **โพรงเทียมจากถังไวน์** โดย **ชยพล ศรีศิลป์** ผู้จัดการฝ่ายบริหารความรับผิดชอบต่อสังคม บริษัทสยามไวเนอรี่ เทรดิงพลัส จำกัด กล่าวในงานวันรักนกเงือกว่า

“เรามีถังไม้โอ๊คใช้หมักไวน์อายุ 5 ปี

ที่เราไม่ได้ใช้แล้ววางกองไว้โดยไม่รู้จักเอาไปทำอะไร พอผมได้มาฟังอาจารย์หลายๆ ท่านบรรยายเรื่องนกเงือก ก็เลยสนใจ กลับมารวบรวมถังไม้ส่งให้นักออกแบบทำ ถือว่าเป็นบ้านหลังใหญ่ของนกเงือกเลยก็ว่าได้”

ถังไม้โอ๊ค โพรงเทียม หรือบ้านของนกเงือก ใหญ่น่าอยู่จริงๆ ด้วยขนาดบรรจุ 200 ลิตร จากไม้โอ๊คที่เป็นวัสดุธรรมชาติ ดีไซน์ให้มีปากโพรงและอุปกรณ์ติดตั้งบนต้นไม้ใหญ่

“ปีนี้เข้าปีที่ 5 แล้วที่เราทำโพรงเทียม

จากถังไวน์ ต้องชื่นชมทีมงานที่แบกถังไวน์หนักประมาณ 50 กิโลฯ ขึ้นไปบนต้นไม้ที่สูงไม่ต่ำกว่า 20 เมตร เมื่อปีแรกที่นำไปติดตั้งไว้นกก็บินมาเกาะดู คงคิดว่าทำไมต้นไม้มันดูแปลกๆ โพรงอะไรใหญ่จัง แต่พอเข้าปีที่ 2 นกเริ่มเข้าโพรงที่บูด ตอนนี้มี 11 โพรงแล้วล่าสุดติดที่หัวหิน นกเริ่มบินมาดู ผลสำเร็จของโพรงเทียมจากถังไวน์ นอกจากนกเข้าทำรังแล้ว เราก็ได้ปลูกป่าเพิ่มขึ้น และได้ความเข้าใจจากชุมชนที่เมื่อก่อนเคยล่านก แต่ตอนนี้เขาไม่ล่าแล้ว นกเงือกสามารถมากินฝรั่ง มะละกอ ของชาวบ้านได้อย่างปลอดภัย อยากฝากว่า ถ้าเรารักนกเงือกก็เท่ากับเรารักธรรมชาติ”

ทุกคนบนโลกมีสิทธิใช้ธรรมชาติเท่าๆ กัน ในขณะที่เดียวกันก็ต้องมี “หน้าที่” ในการตอบแทนธรรมชาติด้วย ♀

นกเงือก สัญลักษณ์ของรักแท้

โลกมีนกเงือก (Hornbill) อยู่ราว 52 ชนิด บวกกับ Ground Hornbill อีก 2 ชนิด รวมเป็น 54 ชนิด ส่วนใหญ่พบอาศัยอยู่ตามทุ่งหญ้าและป่าดิบเขตร้อนของทวีปแอฟริกาและเอเชีย ในประเทศไทยพบนกเงือกถึง 13 ชนิด (คนละอย่างกับนกทูแคน ของอเมริกาใต้)

นกเงือก เป็นดัชนีชี้วัดความสมบูรณ์ของผืนป่า เพราะธรรมชาติของนกเงือกนั้น เป็นนกขนาดใหญ่ ออกหากินไกลในบริเวณป่าที่มีความหลากหลายของพืชพันธุ์ นอกจากนี้ **ชีวิตคู่ของนกเงือกยังแสดงถึงความ เป็นรักแท้ผัวเดียวเมียเดียว** เมื่อนกเงือกตัวผู้และตัวเมีย ตกลงปลงใจที่จะเป็นคู่กันแล้ว เมื่อถึงตอนที่วางไข่ นกตัวผู้ก็จะพาตัวเมียไปดูแลโพรงหรือรังรักว่าเป็นที่พึงพอใจหรือไม่

ซึ่งโดยธรรมชาติของนกเงือกถึงแม้จะมีปากที่ใหญ่ แต่ก็ไม่สามารถเจาะโพรงไม้เองได้ ต้องอาศัยโพรงที่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติของต้นไม้ หรือที่เกิดจากการเจาะหน้าผิงของหมี หรือจากการเจาะของนกบางประเภทเพื่อกินแมลง เมื่อทำการเสาะหาจนเป็น

ที่พอใจและเมื่อพร้อมที่จะวางไข่ นกเงือกตัวเมียก็จะเข้าไปอยู่ในโพรงไม้ที่นั้นแล้วใช้โคลนผสมมูลของมัน ฉาบปิดปากโพรง โดยจะเหลือช่องเล็กๆ พอที่จะให้นักตัวผู้สามารถนำอาหารมาป้อนได้เท่านั้น

และในช่วงนี้แม่นกก็จะสลัดขนตัวเองเพื่อให้ความอบอุ่นกับลูกน้อย ในช่วงนี้พ่อนกจะต้องทำหน้าที่อย่างหนักในการหาอาหารเพื่อมาป้อนแม่นกและลูกนก ถ้าในช่วงนี้พ่อนกถูกจับหรือถูกทำร้าย

นั่นก็หมายความว่าไม่ใช่แค่เพียงพ่อนกเท่านั้น แต่มันหมายถึงแม่นกและลูกนกก็ต้องตายตามไปด้วยเช่นกัน เมื่อลูกนกเริ่มโต และขนใหม่ของแม่นกพร้อมแล้ว ก็จะหลายปากโพรงออกมาเพื่อช่วยหาอาหารอีกแรงหนึ่ง

ถึงแม้ว่านกเงือกจะได้ครองคู่กันแล้ว แต่เมื่อถึงฤดูผสมพันธุ์ นกเงือกตัวผู้ก็จะหาอาหารมาให้นกเงือกตัวเมีย (ตัวเดิม) จนกว่าจะถูกใจอีกครั้ง และหากตัวหนึ่งตัวใดตายไป นกเงือกจะไม่มีคู่ใหม่ นั่นแสดงให้เห็นถึงความซื่อสัตย์ และรักเดียวใจของนกเงือกที่จะไม่เปลี่ยนใจไปจากคู่เดิมของตน ♀